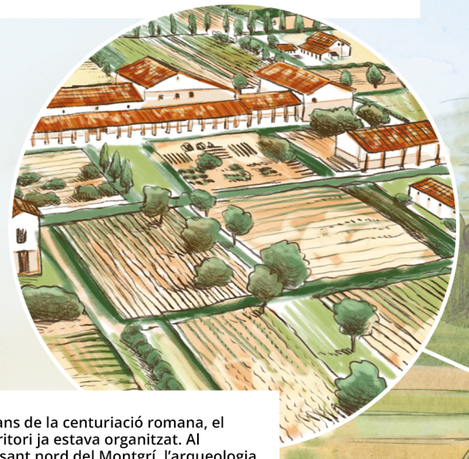
L'EMPORDÀ. UN PAISATGE CULTURAL MEDITERRANI

LES CENTURIACIONS

A partir dels segles II-I ane, els romans reorganitzen el territori de l'Empordà seguint un model de paisatge d'origen itàlic basat en la centuriació: una divisió ortogonal i planificada del territori mitjançant camins, parcel·les i sistemes de drenatge.

La recerca ha identificat tres grans trames centuriades vinculades a la ciutat romana d'Empúries, que estructuraven diferents sectors de la plana empordanesa. Molts camins, límits parcel·laris i patrons d'ocupació del territori conserven encara avui l'empremta d'aquesta ordenació romana, convertida en l'esquelet històric del paisatge.

Abans de la centuriació romana, el territori ja estava organitzat. Al vessant nord del Montgrí, l'arqueologia ha identificat una xarxa regular de camins i parcel·les traçada segons unitats de mesura gregues, com el stadion (uns 210 m), que evidencia una planificació agrària d'època grecoitàlica (segle II ane). Els romans van aprofitar aquesta estructura preexistent i la van integrar en una nova xarxa de centuriació.

EL PAISATGE PALIMPSEST

La vall del Daró i el massís del Montgrí són un territori clau per estudiar l'evolució dels paisatges culturals de l'Empordà. Al llarg de la història, les societats humanes han transformat aquest territori aprofitant els seus recursos naturals i deixant-hi una empremta que encara avui és visible.

El paisatge es pot llegir com un palimpsest: una successió de capes històriques on cada període reutilitza i transforma les herències anteriors. Per això, la recerca del GIAP-ICAC estudia el territori en conjunt, analitzant camins, espais agraris, assentaments i dinàmiques socioambientals per entendre com s'ha construït el paisatge actual.

ULLASTRET

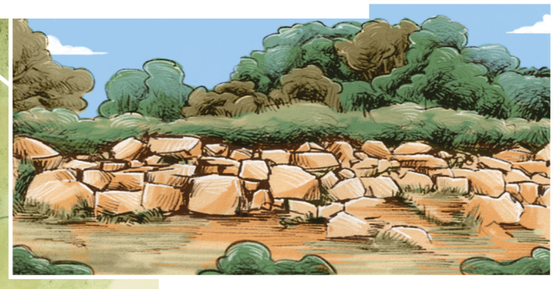
Ullastret va ser el principal centre polític i econòmic del poble dels indigets entre els segles VI i III ane. Format pels assentaments del Puig de Sant Andreu i l'Illa d'en Reixac, a l'entorn de l'antic estany d'Ullastret, es tracta d'un dels conjunts ibèric més importants coneguts a Catalunya.

Ullastret ens mostra la complexitat del món ibèric, que va construir autèntiques ciutats i va desplegar una ocupació territorial intensa i ben estructurada, orientada a la producció de cereal, l'aprofitament de les pastures i els intercanvis comercials amb els ports grecs d'Empúries i Roses. Aquestes connexions afavorien la circulació de persones, productes i idees, i evidencien l'existència d'un paisatge organitzat i antropitzat molt abans de l'arribada dels romans.

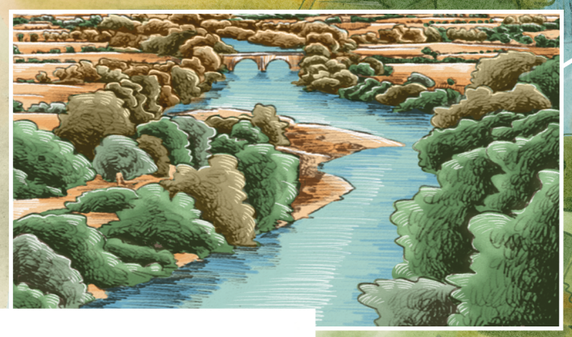
LES TERRASSES

Les terrasses agrícoles són un dels elements més característics del paisatge cultural de l'Empordà. Constitueixen un patrimoni arqueològic de gran valor que conserva la memòria de segles de transformació del territori.

Moltes de les feixes que observem avui es van formar entre els segles VII i XII, coincidint amb el desenvolupament de pobles que encara estructuren el territori, com Vulpellac, Canapost, Ullastret o Torroella de Montgrí.

Les arrels, però, d'aquest paisatge agrari són encara més antigues. Als vessants del Montgrí, a l'entorn del Camí dels Termes, s'han documentat murs de terrassa i camins associats a materials ibèrics i romans, que confirmen l'origen antic d'una part d'aquestes estructures.

EL RIU

Els rius Ter i Daró han estat grans modeladors del paisatge empordanès. Els canvis en els cursos fluvials, en la línia de costa i en l'extensió dels aiguamolls han transformat profundament el territori, creant una plana al·luvial en constant evolució i condicionant les formes d'ocupació humana.

Les dades paleoambientals indiquen que, durant la protohistòria i l'antiguitat, aquest era un paisatge dominat per zones humides, aiguamolls i masses forestals. L'arqueologia mostra com les comunitats antigues es van adaptar a aquestes condicions i van intervenir activament en el medi, construint sistemes de drenatge per transformar terres inundables en espais aptes per a l'agricultura.

ELS CAMINS

Els camins constitueixen l'esquelet històric del paisatge cultural de l'Empordà. Encara avui trobem nombrosos trams de camins antics, en forma de camins rurals, sovint encaixat en el terreny, amb marges de pedra seca i fosses de drenatge associades, que són els testimonis visibles de l'organització del territori al llarg dels segles.

La recerca arqueològica ha demostrat que molts d'aquests traçats es remunten a època romana, amb la presència de vil·les i establiments rurals situats en punts estratègics de la xarxa viària. El seu ús va continuar en èpoques posteriors, estructurant els camps, els assentaments i la mobilitat al llarg de més de dos mil anys d'història. Avui, són un recurs patrimonial de primer ordre per a la descoberta del territori i la promoció d'una mobilitat més sostenible.

Il·lustrador: **Guillem Bosch** Contingut: **J.M. Palet, A. Garcia; A. Mayoral, M. Flórez**

ICAC Institut Català d'Arqueologia Clàssica

Generalitat de Catalunya Amb el suport del Departament de Recerca i Universitats.

Cofinanciado por la Unión Europea

FECYT Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología

Red de Unidades de Cultura Científica y de la Innovación